та виховних проектів. При школах організовуються ігротеки, спортивні секції, різноманітні курси. Усе це здійснюється для того, щоб забрати молодь з вулиці, зорієнтувати на здоровий спосіб життя. Популярною стала організація тематичних конференцій школярів, діють різноманітні програми культурного обміну та інше. Одним з найбільш поширених варіантів соціального виховання є анімація. У соціальній сфері вона носить характер методу сприяння особистості в самореалізації на основі її залучення до різного роду розважальної діяльності, що дозволяє не тільки приємно проводити вільний час, але й попереджати процеси регресії в контексті реабілітаційної програми [1, 97].

Висновки. Діяльність соціальних служб в Італії, що спеціалізуються на роботі із сім'єю, дітьми та молоддю, ґрунтується на широкій законодавчій базі. Зміст діяльності багатоаспектний. До структури служб входять державні та приватні організації, що вимагає від них співробітництва, координації та взаємодії у діяльності.

1. Кратінова А.М. Взаємодія спеціалістів соціальної сфери в Італії в рамках функціонування спеціалізованих закладів на основі парадигми інтегрованої допомоги // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2006. – № 1. – С. 93 – 97.

2. Donati P.P. Le politiche sociali nella societa complessa, Angeli, Milano 1986 P. 128.

3. Funzioni e compiti del assistente sociale Cited [2007, 4-Apr.]. – Available from http// www.servizisociali.marche.it.

4. Maria dal Pra Ponticelli Liniamenti di servizio sociale Casa Editrici Astrolabio. Ubaldini Editore, Roma 1987. – P. 192.

5. Pistaccie e Salvi, art. Nascita ed evoluzione dei servizi per i minori e la famiglia. P.15; p. 5 – 15 [Cited 2007, 12 Feb.]. – Available from: www.licurgo.it.

Стаття надійшла до редакції 11.08.2010

УДК 378(438)

Ірина Зварич, *кандидат педагогічних наук,*
старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Національної академії Служби безпеки України
і кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Інституту Філології Київського Національного університету
імені Тараса Шевченка

ФУНКЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Розглянуто функції педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США і проаналізовано їх роль в системі оцінювання якості викладання навчальних дисциплін педагогами; наведено результати оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих закладах освіти Російської Федерації.

Ключові слова: *інформаційна функція, мотивуюча функція, стимулююча функція, оцінювання, педагоги, викладання, професійний рівень, якість викладання, вищі навчальні заклади, вища освіта.*

Рассмотрено функции педагогической деятельности преподавателей у высших учебных заведениях США и проанализировано их роль в системе оценивания качества преподавания учебных дисциплин педагогами, наведено результаты оценивания качества педагогической деятельности преподавателей у высших заведениях образования Русской Федерации.

Ключевые слова: *информационная функция, мотивационная функция, стимулирующая функция, оценивание, педагоги, преподавание, профессиональный уровень, качество преподавания, высшие учебные заведения, высшие образование.*

The teachers' functions of pedagogical activity in the higher educations of the USA are observed, and their role in the teachers' quality assessment system of teaching subjects is analyzed; the results of activity the teachers' quality assessments in the higher educations of the Russian Federation are represented.

Key words: *information function, motivation function, stimulation function, assessment, teachers, teaching, professional level, teaching quality, higher educational establishment, higher education.*

Постановка проблеми. В умовах економічних перетворень здійснюється цілеспрямована робота на підготовку спеціалістів та ефективної діяльності викладачів у вищих навчальних закладів, яка спрямована на виконання Указів Президента України "Про невідкладні заходи забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні", "Про Національну доктрину розвитку освіти", постанов Верховної Ради України "Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні", "Про стан, напрями реформування і фінансування освіти в Україні", постанов Кабінету Міністрів України "Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного

© І. Зварич, 2010

This document was created using SOLID CONVERTER PDF
To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

оцінювання та моніторингу якості освіти", а також власних рішень вищих закладів освіти. Оцінювання якості діяльності викладачів у вищих навчальних закладах спонукають до розробки методологічних основ, до підготовки висококваліфікованих фахівців з урахуванням потреб ринку праці і вимог ринкової економіки та забезпечення якості вищої освіти. Конкуренція між вищими закладами освіти змушує адміністрацію вищого навчального закладу приділяти значну увагу якості вищої освіти, зокрема довузівської підготовки, програмам підвищення кваліфікації та активно займатися маркетингом. Професорсько-викладацький склад вищого навчального закладу це – творчий актив закладу освіти, який отримує інформацію та майстерно і професійно її впроваджує до навчального процесу.

Одним із основних елементів підвищення якості вищої освіти США це – оцінювання педагогічної діяльності викладачів студентами (SEF – student evaluation of faculty) у вищих навчальних закладах. В умовах реформування вищої освіти, досвід США почали використовувати у вищих навчальних закладах Російської Федерації та країнах Західної Європи, зокрема Великобританії. Саме тому вивчення дидактичної та методичної літератури з питань оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів США та впровадження основних засад дослідження у вітчизняних закладах освіти сприятиме якості викладання навчальної дисципліни та модернізації вищої освіти України.

Конкуренція між вищими закладами освіти змушує адміністрацію вищого навчального закладу приділяти значну увагу якості вищої освіти, зокрема довузівської підготовки, програмам підвищення кваліфікації та активно займатися маркетингом. Професорсько-викладацький склад вищого навчального закладу це – дієвий актив закладу освіти, який отримує інформацію та майстерно і професійно її впроваджує до навчального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі вивчення наукових досліджень Г. Андрущака, Я. Болюбаш, В. Бочарнікової, І. Булах, І. Зварич, М. Мруги, M. Africk (М. Ефрік), H. Marsh (Х. Марш), L. Roche (Л. Роче), G. Strickland (Г. Стрікленд) та інших робіт, присвячених тематиці педагогічного оцінювання якісного рівня знань, розглядається більшою мірою з позиції студентів, розширюються функції перевірки, вдосконалюються методи навчання, зокрема викладання. Основні функції діагностування співпадають з цілями процесу навчання. Саме тому в педагогічній літературі групи функцій контролю знань відрізняються лише тим, яким з них надає перевагу дослідник.

Виклад основного матеріалу. На думку Х. Марш (H.W. Marsh), Л. Роче (L. Roche) *інформаційна, мотивуюча і стимулююча функції* оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США чітко прослідкуються у навчальному процесі [9, 215 – 251].

До інформаційної функції вони відносять підбір і вивчення матеріалу, опрацювання даних, які характеризують якість викладання навчального предмета та курсів у вищих навчальних закладах США. Результати вивчення матеріалу і даних можуть бути корисними для адміністрації навчального закладу, педагогів та студентів. Результати діагностування допоможуть оцінити педагогічну діяльність педагогів, їх вміння викладати навчальну дисципліну і здійснювати оцінювання знань студентів. Інформаційна функція діагностування рівня якості педагогічної діяльності зорієнтує адміністрацію вищого навчального закладу освіти прийняти рішення щодо вибору і відкриття нових спеціальностей та курсів у певному освітньому закладі.

Мотиваційна функція пов'язана з тим, як впливає інформація оцінювання якісного рівня знань викладачів США студентами на самих педагогів. Діагностування якісного рівня педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах відбувається на різних курсах і з різних навчальних предметів. Переважна більшість студентів оцінюють знання викладачів залежно від того, які стосунки взаєморозуміння в них склалися із викладачем певного навчального предмета у вищому навчальному закладі. Якщо викладач обізнаний зі свого навчального предмета і вимогливий до його викладання, тоді цілком логічно, що він бажає отримати ґрунтовні знання від студентів, щодо його опанування. У цьому випадку можуть виникати непорозуміння між вимогливим педагогом і студентами, які не мають глибоких знань. Студенти з поверховими знання не завжди доброзичливо ставляться до педагогів, які привчають їх до наполегливої роботи і змушують вивчити програмовий матеріал. Тому такі студенти із задоволенням беруть участь в діагностуванні якісного рівня педагогічної діяльності викладачів. Проте, не дивлячись на добрі стосунки педагогів зі студентами та деякі непорозуміння між ними, існує думка, що оцінювання якісного рівня педагогічної діяльності викладачів студентами мотивує педагогів краще

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

готуватися до викладання навчального предмета, логічно і ґрунтовно його пояснювати, використовувати новітні технології у процесі навчання, об'єктивно здійснювати оцінювання якісного рівня знань студентів та залучати їх до науково-дослідної роботи.

Стимулююча функція відображає використання результатів діагностування якісного рівня педагогічної діяльності викладачів в університетах США. Якщо педагоги отримали позитивні результати в процесі оцінювання педагогічної діяльності, тоді вони можуть претендувати на продовження контракту, службові підвищення, спеціальні надбавки до заробітної плати та інші заохочення за свій професійний рівень викладання навчальної дисципліни.

Студенти вищих навчальних закладів США самостійно, а іноді з допомогою викладача-наставника (тютора – tutor) складають свої індивідуальні навчальні плани вивчення навчальних дисциплін (curriculum), визначають послідовність і вибір переважної більшості курсів для опанування. Натомість, студенти вищих навчальних закладів України навчаються за чітко встановленими програмами вивчення навчальних дисциплін і мають зовсім мало шансів на вибір курсів для опанування навчальних предметів. Тому інформаційна функція оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах України дещо обмежена і діє виключно для інформації адміністрації вищого навчального закладу, щодо якості опанування навчальних курсів, які викладають різні викладачі. Результати об'єктивного оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах України могли б допомогти студентам обрати навчальні курси опанування навчальних дисциплін. Проте слід враховувати і ті випадки, коли студенти узурповано ставляться до вимогливих педагогів, які заставляють їх опанувати навчальною дисципліною і тому необ'єктивно оцінюють якість викладання навчальної дисципліни. Тому обмеження реалізації інформаційної функції це – одна з проблем оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах України.

Аналізуючи мотиваційну функцію оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах можна зазначити, що вона повною мірою використовується в університетах США для того, щоб визначити як впливають результати оцінювання якісного рівня знань викладачів студентами на самих педагогів. Більшість викладачів вищих навчальних закладів України зазначають, що вони знають як студенти оцінюють викладання ними навчальних дисциплін або курсів і без діагностування рівня якості їхніх знань. Інша частина викладачів дотримуються думки, що результати оцінювання якості викладання навчальної дисципліни студентами, не стосуються їхньої професійної діяльності. Враховуючи те, що оцінювання якісного рівня педагогічної діяльності викладачів студентами у вищих навчальних закладах України дещо обмежене і не відбувається в широких масштабах, тому мотиваційна функція не використовується повною мірою. Якщо мотиваційна функція оцінювання якості педагогічної діяльності викладів має певні обмеження, тому функція стимулювання не враховує всі аспекти для заохочення професорсько-викладацького складу у вищих навчальних закладах. Відсутність повної і об'єктивної інформації функцій оцінювання якісного рівня педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах не дозволяє зробити повну інформацію про якість освітньої діяльності та якість вищої освіти

Оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США студентами це один з методів підвищити якість навчального процесу у вищому закладі освіти та зорієнтувати адміністрацію університету для відкриття нових навчальних дисциплін.

На території США щорічно відкриваються вищі навчальні заклади, які впроваджують нові програми та методи якості педагогічної діяльності викладачів. У США не існує суттєвої різниці між коледжами та університетами. Проте, варто розрізняти коледжі – вищі навчальні заклади, які готують спеціалістів протягом двох років навчання, можна прирівняти до технікумів та професійних ліцеїв у нашій країні, а ті, що працюють за програмою чотирьох років навчання, – до профільних інститутів. Станом на 2003 – 2004 рік зафіксовано вищих навчальних закладів, що здійснюють навчання за дворічною програмою 4.236; на 2004 – 2005 рік – 4.216; на 2005 – 2006 рік – 4.276. Коледжів, що здійснюють навчання за чотирирічною програмою, станом на 2003 – 2004 рік зареєстровано 2.530; на 2004 – 2005 рік – 2.550; на 2005 – 2006 рік – 2.582 [8, 2].

Досвідчені викладачі і педагоги, які розпочинають свою педагогічну діяльність ставлять мету викладання навчальної дисципліни і чітко виконувати цілі та завдання її ґрунтовного опанування. Натомість, існує велика кількість викладачів в університетах США, які не дотримуються цілей навчання і чітко не виконують завдання щодо викладання навчального предмета.

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

Гай Стрікленд зазначає, що за статистикою у США на кожні 10000 педагогів від 5 % до 15 % – це педагоги з низьким рівнем якості знань. Це означає на 10000 педагогів від 500 до 1500 некомпетентні, які не вміють професійно здійснювати процес навчання і викладати навчальний предмет. Проте лише однин з них може свідомо визнати свою професійну непридатність до процесу викладання, а решта 499 або 1499 продовжують навчати студентів [10, 148].

Г. Стрікленд цілком справедливо ставить питання: чому у вищих навчальних закладах продовжують працювати некомпетентні викладачі; чому адміністрація вищого навчального закладу допускає їх до процесу навчання і навіть деяких з них заохочують? Для того, щоб визнати педагога професійно непридатним, необхідно зібрати багато доказів щодо його якості знань та некомпетентності у викладанні навчального предмета і представити їх у суді. На всі ці докази необхідно затратити багато часу і витратити чимало коштів на представлення справи до суду [10, 147]. У США педагоги зі стажем роботи три роки і більше мають багато переваг щодо збереження права здійснювати процес навчання. Тому адміністрація вищого навчального закладу проводить різні види оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів, у тому числі і анкетування студентів "Педагог очима студентів", щодо визначення якості викладання навчального предмета. Результати анкетування надають змогу зменшити надбавки до заробітної плати непрофесійним педагогам, надати відпустку у незапланований для викладача час і в цілому покращати процес навчання у вищому закладі освіти. Але, у вищих навчальних закладах США діють і інші методи оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів – заохочення. Викладачів, які непрофесійно здійснюють процес викладання навчальної дисципліни, адміністрація вищого навчального закладу часто залучає до виконання доручень, що стосуються культурно-масової роботи і виховного процесу студентів. Як правило, такі педагоги з великим задоволенням проявляють свої організаторські здібності і серед них є відомі спортсмени, талановиті поети, прозаїки, співаки і т.д. Тому адміністрація вищого навчального закладу і заохочує таких педагогів за сумлінне виконанні громадських доручень і виховання студентської молоді.

На початку XX століття національне опитування студентів (NSS – National Student Survey) щорічно стали проводити у вищих закладах освіти Російської Федерації, Західної Європи, зокрема Великобританії. Результати національного опитування використовуються адміністрацією вищого навчального закладу для покращення якості навчання, викладання навчальних дисциплін, організації культурного життя студентів та для надання належної інформації абітурієнтам, оскільки в них представляється якість освіти у вищих закладах освіти. Багато університетів використовують результати національного опитування для підвищення якості системи навчання, впровадження інновацій, зокрема покращення роботи бібліотек, інформаційних центрів.

У вищих навчальних закладах США крім національного опитування проводиться: анкетування студентів; опитування батьків; тестування керівників вищого навчального закладу; використання веб сторінок Інтернету, де розміщують свої відгуки і побажання випускники, батьки, студенти, керівники університетів; використання відео- та аудіозаписів викладання навчальної дисципліни.

Вивченню функцій оцінювання приділяють свою увагу і вітчизняні дослідники, які у своїх наукових працях виділяють такі функції оцінювання якісного рівня знань: розвиваюча, навчаюча, стимулююча, контролююча, виховна, активізуюча, перевірна, закріплююча, корегуюча, повторююча, залякуюча, дисциплінуюча, діагностична, констатуюча, караюча, заохочуюча.

Зокрема В.М. Бочарнікова детально розглядає наведені функції педагогічного оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів і зосереджує увагу на функції стимулювання, не розглядаючи функції заохочення в процесі перевірки й оцінювання якісного рівня знань. За коефіцієнтом значущості вона виділяє три "справді провідні" функції контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів: (контролююча – К(зн.) = 0,546; стимулююча – К(зн.) = 0,512 та навчаюча – К(зн.) = 0,500). Функції педагогічного контролю, що мають нижчий коефіцієнт значущості дослідниця відносить до "проміжного рівня" їх прояву в навчально-виховному процесі: виховна – К(зн.) = 0,372; розвиваюча – К(зн.) = 0,348; перевірна – К(зн.) = 0,337; активізуюча – К(зн.) = 0,314. На її думку низький рівень прояву в навчально-виховному процесі за коефіцієнтом значущості мають функції: (закріплююча – К(зн.) = 0,198; повторююча – К(зн.) = 0,105; оцінна – К(зн.) = 0,058; корегуюча – К(зн.) = 0,029; оптимізуюча – К(зн.) = 0,023; комунікативна – К(зн.) = -0,058; керуюча – К(зн.) = -0,069; дисциплінуюча – К(зн.) = -0,140; діагностична –

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

К(зн.) = -0,221; констатуюча – К(зн.) = -0,360; караюча – К(зн.) = -0,640; залякуюча – К(зн.) = -0,744) [3, 26].

В.М. Бочарнікова на основі виведених експериментальних даних (дослідниця) зазначає, що функції контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів, які мають низький рівень прояву в навчально-виховному процесі, а "отже їхній вплив можна вважати неістотним для реальної практики навчання у вузі" [3, 27].

Це визначення дещо обмежене тому, що дослідниця розглядає функції оцінювання якісного рівня знань студентів з боку опанування навчальної дисципліни. Якщо їх розглянути з іншого боку – викладання навчального предмета у вищому навчальному закладі та майстерності педагога навчити студентів, тоді можна виділити найбільш плідно-діючі такі функції: стимулюючу, заохочуючу, виховну, активізуючу, залякуючу, караючу.

В.С. Аванесов вважає, що основну увагу слід приділяти *діагностичній функції* визначення якісного рівня знань. На його думку діагностична функція зумовлена самою сутністю і спрямована на виявлення рівня викладання навчальної дисципліни та її опанування студентами [1, 67].

Зарубіжний досвід оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів студентами використовується і у вищих навчальних закладах Російської Федерації з 2001 року. Інформація, щодо оцінювання якості педагогічної діяльності професорсько-викладацького складу потрапляє до лабораторії ДУ – ВШЕ один раз у семестр. Студентам анонімно пропонується оцінити якість викладання кожної навчальної дисципліни викладачем протягом семестру за п'ятибальною шкалою. Анкетування відбувається за такими напрямками: *науковість, систематичність і доступність викладання навчальної дисципліни; вміння педагога триматися в аудиторії та контакт зі студентами; можливість неаудиторного спілкування викладача з майбутніми спеціалістами*. Студентам надається можливість висловити свої зауваження, щодо викладання навчальної дисципліни та побажання, що стосуються навчального процесу у вищому навчальному закладі. За результатами оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів студентами, вираховуються середні бали, набрані кожним викладачем за відповідними напрямками. Таким чином опрацьована інформація в лабораторії досліджень потрапляє до адміністрації вищих навчальних закладів, студенти яких брали участь в оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів, до деканів факультетів, завідувачів кафедр, які у випадку необхідності ставлять до відома викладача, щодо якості викладання навчальної дисципліни.

Педагоги вищих навчальних закладів Росії мають різні думки, щодо оцінювання якості педагогічної діяльності викладів студентами: одні підтримують такі методи оцінювання якості викладання навчальних дисциплін, а інші – вважають приниженням їхньої педагогічної діяльності. Саме тому на території Російської Федерації проводилося анкетування молоді та працівників освітніх закладів з метою забезпечення якості викладання навчальних предметів у вищих навчальних закладах та впровадження європейського досвіду оцінювання якості знань викладачів. До анкети було включено основне запитання – чи потрібно впроваджувати у вищих навчальних закладах Російської Федерації систему оцінювання якості знань викладачів за відгуками студентів. У запропонованому анкетуванні брали участь школярі – 3,1 %; студенти 1 – 3 курсів – 40,5%; студенти-бакалаври 4 – 5 курсів – 29,3%; студенти магістри, аспіранти – 8,9%; викладачі-дослідники – 10,2 %; інші працівники освіти – 6%. З них студенти та фахівці у сфері знання економіки – 37,6 %; соціології – 13,6%; менеджменту – 19,4 %; інші науки – 29,3% [6, 1 – 3].

Для досконалого вивчення суттєво поставленого питання – чи потрібно впроваджувати систему оцінювання якості знань викладачів за відгуками студентів було внесено певні пункти, які висвітлюють відповідь населення у таких відсотках.

- Так, потрібно впроваджувати систему оцінювання якості знань викладачів, бо це підвищить якість викладання навчальних предметів у вищих навчальних закладах на території Російської Федерації – 34,7 %.

- Швидше так, ніж ні. Але до оцінювання якості знань викладачів на основі студентських відгуків треба відноситись критично і зіставляти їх з іншими методами діагностування – 43,3 %.

- Швидше ні, ніж так. Не треба оцінювання якості знань викладачів у вищих навчальних закладах перетворювати в повсюдну практику, оскільки вона потрібна лише в окремих закладах освіти – 10,4 %.

- Ні, не потрібно впроваджувати систему оцінювання якості знань викладачів, бо це приведе до зниження якості викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах на території Російської Федерації – 7,6 %.

- Не змогли відповісти нам поставлені питання анкетування – 4,0 % [6, 3].

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

ФУНКЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Беручи до уваги вищенаведені результати оцінювання якості знань викладачів у вищих навчальних закладах на основі відгуків студентів, можна стверджувати, що джерелом отримання інформації, відносно якості викладання навчальних дисциплін, повинен бути налагоджений зворотній зв'язок зі студентами, магістрами, аспірантами, викладачами, адміністрацією вищого закладу освіти та батьками. Такий зв'язок допоможе не лише підняти рівень викладання навчальної дисципліни у певному закладі освіти, але зорієнтує адміністрацію навчального закладу до відкриття нових факультетів і впровадження нових спеціальностей з урахуванням потреб ринку праці та вимог ринкової економіки.

Один з найпоширеніших методів визначення якості педагогічної діяльності викладачів є анкетування студентів "Педагог очима студентів". Над проблемою оцінювання педагогічної діяльності викладачів працюють дослідники лабораторії Державного університету Москви – Вища школа економіки, які досліджують анкети студентів, що розроблені на основі самоуправління і призначені для підвищення якості навчального процесу. Переважна більшість педагогів відносяться до такого анкетування з великим інтересом і зацікавленістю у зворотньому зв'язку зі своїми студентами, аспірантами, педагогами. Таким чином, особливості організації процесу оцінювання якості діяльності викладачів можуть використовуватися для впровадження нових дисциплін, курсів опанування навчальних предметів та продовження контрактів.

Г. Андрущак зазначає, що продовження контрактів на основі оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів широко використовується у вищих навчальних закладах Російської Федерації. Викладачі отримують спеціальні надбавки від адміністрації вищого навчального закладу, якщо студенти високо оцінили якість викладання навчальної дисципліни, яку вони викладають. Г. Андрущак підкреслює, що конкуренцію освітянських послуг на ринку праці потребують 85 % керівників вищих закладів освіти і в два рази більше потребують керівники із стимулюючими контрактами. Представники майже половини навчальних закладів в яких існують стимулюючі контракти підкреслюють, що вони відчувають тиск конкуренції як з боку державних вищих навчальних закладів освіти, так і з боку приватних [2, 109]. Таким чином наведені дані підкреслюють високу ефективність роботи вищих навчальних закладів в яких використовують стимулюючі контракти.

Анкета "Викладач очима студентів" відома у вищих навчальних закладах США, Великобританії своїми демократичними підходами і здійснюється з метою підвищення якості викладання навчальних дисциплін в університетах та підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Слід зазначити, що в університетах США система оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів ретельно вивчається і використовується адміністрацією навчального закладу для впровадження нових курсів і модернізації вищого закладу освіти.

Анкета "Викладач очима студентів" не дуже активно впроваджується у вищих навчальних закладах України і широко дискутується серед освітян. Станом на 2009 рік в Україні існує 920 вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації та форм власності. Серед них 721 – державної і комунальної форми власності і 199 – приватної [4, 7]. Адміністрація вищих навчальних закладів намагається забезпечити навчально-виховний процес відповідними ресурсами для надання якісних освітніх послуг, а саме сприяння працевлаштуванню випускників, підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці, соціальне партнерство з роботодавцями. Тому, адміністрація вищого навчального закладу зацікавлена в анкетуванні студентів "Викладач очима студентів", щоб підняти престиж вищого закладу освіти і покращити якість викладання навчальних дисциплін. Проте, деякі педагоги вважають, що анкетування якості педагогічної діяльності викладачів занижує реальні результати їхніх досягнень і принижує гідність викладача.

Оскільки студентів завжди цікавила якість освітньої діяльності вищого навчального закладу, його престиж у системі освіти, рівень викладання навчальних дисциплін, сприяння працевлаштуванню після закінчення навчання і отримання диплому про вищу освіту, подальше просування по кар'єрі та соціальний захист на ринку праці. Тому доцільно впроваджувати анкетування "Викладач очима студентів" у вищих навчальних закладах України і сприяти оцінюванню якості педагогічної діяльності викладачів, щоб мати достовірну і точну інформацію про якість освітньої діяльності та якість вищої освіти, що надаються освітнім навчальним закладам.

Висновки. Таким чином, зробимо висновок, що оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів необхідно впроваджувати у вищих навчальних закладах України для того, щоб підняти якість викладання навчальних дисциплін і престиж вищого навчального закладу.

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

Хоча, оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів студентами є важливим підходом вивчення якості послуг отримання вищої освіти, проте треба обережно використовувати інформацію отриману від студентів і по можливості не використовувати її в якості єдиного критерію для службового підвищення викладачів, продовження контракту чи матеріального заохочення. Тому, що система оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах України це – лише джерело отримання інформації від студентів про сприйняття процесу навчання. Відповідно і наше дослідження ґрунтується на вивченні результатів анкетування студентів, їх ставлення до викладачів, відношення до викладання навчальних предметів у вищих навчальних закладах.

Отже, студентські анкети оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів "Викладач очима студентів" треба доповнювати відгуками про викладачів іншими педагогами, оціночними судженнями адміністрації вищого навчального закладу про якість викладання навчальної дисципліни та самооцінками самих викладачів. Для ґрунтовного дослідження проблеми оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів необхідно створити лабораторію з питань діагностування та моніторингу.

1. Аванесов В.С. Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе. – М.: МИС и С, 1989. – 167 с.

2. Андрущак Г. Система оценивания преподавателей студентами: управленческие инновации в российских ВУЗах // Вопросы экономики. – 2007. – № 6. – С. 106 – 115.

3. Бочарнікова В.М. Стимулююча функція контролю знань, умінь і навичок студентів вищої школи: Дис… к. пед. н.: 13.00. 01. – Черкаси, 1999. – 208 с.

4. Вища освіта України в контексті стабілізації та розвитку http://who-is-who.com.ua/bookmaket/naukped2007/3/3/1.html. С. 1 – 14.

5. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність. Наукове видання / Я.Я. Болюбаш, І.Є. Булах, М.Р. Мруга, І.В. Філончук. – К.: майстер клас, 2007. – 272 с.

6. Результаты опроса. Как Вы думаете, нужно ли внедрять в практику российских вузов систему оценки преподавателей по отрывам студентов? http://www.ecsocman.edu.ru/db/poll_results.html?pub_id=313517 – С. 1 – 3.

7. Africk M. Survival Guider to professional Exams. – Bentley Press, 1994. – 125 p.

8. Digest of education statistics. Number of educational institutions http://nces.ed/gov/programs/digest/d07/tables/dt07_005.asp/ – P. 1 – 2.

9. Marsh H.W., Roche L. The Use of Students' Evaluation and an Individually Structured Intervention to Enhance University Teaching Effectiveness // American Educational Research Journal, 1993. – Vol. 30. – № 1. – P. 217 – 251.

10. Strickland G. "Bad Teachers" – Pocket Books. – N.Y., London, Toronto, Sydney, Tokyo, 1998. – 178 p.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2010

Джерела мудрості

*"... **в**читель – основоположна сила соціального відтворення – культурного, економічного, політичного. Без нього унеможливлюються соціальний поступ, будь-які досягнення держави і народу. Він є безпосередньою продуктивною силою.*

Іван Андрійович Зязюн
директор, доктор філософських наук, професор, академік АПН України

"Розум – цей інструмент самоподвоєння людини, її самоусвідомлення і самообльоди орієнтує нас у світі тільки приблизно".

Василь Стус
український поет, громадський діяч

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com